

मंत्रालयीन विभागांतर्गत अधिनस्त असलेल्या
सर्व शासकिय कार्यालयातील
अधिकारी/कर्मचारी यांचेसाठी तसेच
कार्यालयात येणाऱ्या अभ्यागतांसाठी
स्वच्छतेच्या सुविधा पुरविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन,
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग,
शासन परिपत्रक क्र.संस्वअ १००९/प्र.क्र.१९७/पापु १६,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : २३ फेब्रुवारी, २०१०.

प्रस्तावना :

सन २००९ च्या जनगणनेनुसार राज्यात १९% स्वच्छतेची व्याप्ती होती. राज्यात संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियान व संपूर्ण स्वच्छता अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणीमुळे आज राज्यातील स्वच्छतेची व्याप्ती ही ५७ टक्क्यांपर्यंत पोहचली आहे. राज्यात आतापर्यंत ८,३८८ ग्रामपंचायती व ९ पंचायत समिती ह्या पूर्णपणे उघड्यावरील शौचप्रक्रियेस मुक्त झाल्या असून त्यांना निर्मल ग्राम पुरस्कार प्राप्त झालेले आहेत.

२. निर्मल ग्राम पुरस्कार ज्या पंचायत समितींना प्राप्त होत असतो, त्या ग्रामपंचायतीमध्ये तरंगत्या लोकसंख्येसाठीही पुरेशी स्वच्छतेची सुविधा सोय उपलब्ध असणे गरजेचे आहे. संपूर्ण स्वच्छता अभियान आणि निर्मल ग्राम पुरस्कार योजनेमध्ये जरी सर्व व्यक्तिगत कुटूंबांना शौचालयाची सुविधा पुरविण्यांत आली, तरी महत्वाच्या सार्वजनिक ठिकाणी अशा सुविधा उपलब्ध न झाल्यास वास्तविकतेत ती गावे निर्मल होत नाही आणि यासाठी पूर्णत्वाने अपेक्षित असलेल्या आरोग्याचे स्तर वाढविण्यामध्ये मदत होत नाही.

३. सर्व सार्वजनिक स्थळी स्वच्छतेच्या सुविधा पुरविण्याच्या दृष्टीने ग्रामीण तसेच नागरी भागातील शासनाच्या विभागाच्या इमारतीमध्ये तेथील कर्मचारीवर्ग व अभ्यागतांसाठी स्वच्छतागृह असणे गरजेचे आहे. शासकीय कार्यालयात पुरुष व महिलांसाठी तेथील अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची संख्या आणि शासकीय कामानिमित्त येणाऱ्या अभ्यागतांची किंवा बैठकीसाठी येणाऱ्या इतर शासकीय कर्मचाऱ्यांची संख्या लक्षात घेऊन पुरेशा प्रमाणात पुरुष/महिलांसाठी वेगवेगळ्या स्वच्छता गृहाची सोय असणे गरजेचे आहे हे लक्षात घेऊन महाराष्ट्र राज्याचे सुवर्णजयंती महोत्सवी वर्षानिमित्त ग्रामीण तसेच नागरी भागातील केंद्र व राज्य शासनाच्या विभागाच्या इमारतीमध्ये तेथील कर्मचारीवर्ग व अभ्यागतांसाठी स्वच्छतागृह बांधणे व त्याची देखभाल व दुरुस्ती करण्याची जबाबदारी त्या संबंधित विभागांवर ठेवून त्यासाठी आवश्यक तरतूद संबंधित विभागाने करण्यास आणि त्याचे कार्यान्वयन सार्वजनिक बांधकाम विभागाने करण्यास मंत्री मंडळाच्या बैठकीत मान्यता दिलेली आहे.

४. या पार्श्वभूमीवर सृजल महाराष्ट्र निर्मल महाराष्ट्र अभियानांतर्गत सर्व मंत्रालयीन विभागांना सूचना देण्याचे प्रस्तावित होते.

शासन परिपत्रक :

५. सर्व मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या ग्रामीण आणि नागरी भागातील सर्व शासकीय कार्यालयातील कार्यरत अधिकारी/कर्मचारी यांच्या संख्येच्या प्रमाणात आणि शासकीय कार्यालयात येणारे अभ्यागत लक्षात घेऊन पुरुष/महिलांसाठी किती स्वच्छतागृहांची गरज आहे हे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या निकषाप्रमाणे ठरवावे. असे ठरविल्यानंतर त्यांनी त्या सर्व कार्यालयामध्ये सध्या पुरुष/महिलांसाठी उपलब्ध असलेल्या स्वच्छतागृहाचा आढावा घेऊन उर्वरीत बांधावयाच्या स्वच्छतागृहांची संख्या निश्चित करावी आणि त्यासाठी आर्थिक तरतूद करावी.
६. उर्वरीत बांधावयाचे स्वच्छतागृह सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत/स्थानिक स्वराज्य संस्थे मार्फत दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१० पर्यंत बांधण्याचा कालबद्ध कार्यक्रम तयार करावा.
७. या कार्यक्रमाचे संनियंत्रण तसेच आढावा पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागामार्फत घेतला जाईल. त्या दृष्टीने वरील प्रमाणे नमूद केलेल्या कार्यवाहीचा मासिक अहवाल या विभागास सोबत जोडलेल्या विहित तक्त्यात प्रत्येक मंत्रालयीन विभाग सादर करतील.
८. जिल्हा स्तरावरील सदरील कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी खालील समिती गठीत करण्यांत येत असून त्या समितीने या कार्यक्रमाचा दर महिन्याला आढावा घेऊन अहवाल शासनास सादर करावा.

जिल्हाधिकारी

जिल्ह्यातील सर्व कार्यालय प्रमुख

उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद

अध्यक्ष

सदस्य

सदस्य सचिव

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यांत आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१००३०२१५५००२००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सही/-

(डॉ. निपुण विनायक)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) सर्व मंत्रालयीन विभाग
- २) सर्व विभागीय आयुक्त
- ३) सर्व जिल्हाधिकारी
- ४) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालक, मंत्रालय, मुंबई
- ५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- ६) सर्व उप आयुक्त
- ७) सर्व सहाय्यक आयुक्त (विकास)
- ८) उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत), जिल्हा परिषद (सर्व)
- ९) निवड नस्ती (पापु-१६)

विवरणपत्र

कार्यालयाचे नांव	कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी यांची अभ्यागतांची संख्या विचारात घेऊन कार्यालयात सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या निकषानुसार कार्यालयात आवश्यक असलेली स्वच्छतागृहे		अस्तित्वात असलेली स्वच्छतागृहे		उर्वरित स्वच्छतागृह		संबंधित विभागाने त्यासाठी आर्थिक तरतूद केली आहे काय ?	स्वच्छतागृह बांधकामाची सद्यस्थिती (रकाना ५ पैकी)			
१	२		३		४		५	६			
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		बांधलेले		बांधावयाची शिल्लक	
								पु.	म.	पु.	म.

()
उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत)

